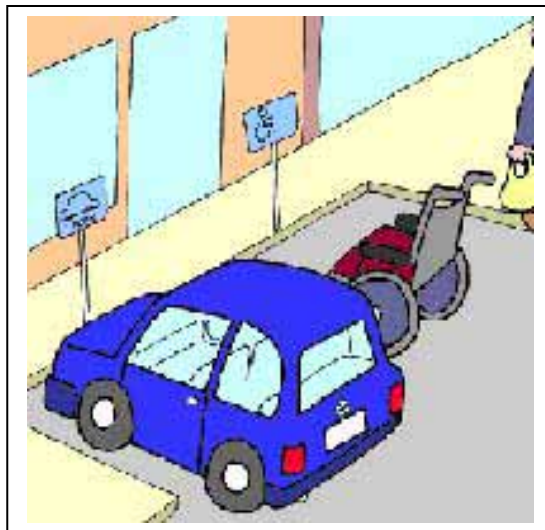

Förstudieprojekt ”Lika rätt till körkort”

Projektet har genomförts av Branschföreningen Svensk Fordonsanpassning, medfinansier har varit Länsstyrelsen

Projektid: 2009-10-01 – 2010-03-31

Projektansvariga företrädare:

Rickard Undevik

Ann Lund

Hedemora Anpassning AB

Ivarshyttevägen 7 A

776 33 Hedemora

Tel 0225-77 40 00

E-post: info@hedemoraanpassning.se

SLUTREDOVISNING AV FÖRSTUDIEPROJEKT ”Lika rätt till körkort”

Sammanfattning

Under de senaste åren har det framkommit att färre ungdomar med funktionshinder tar körkort och har egen bil i samma utsträckning som tidigare. Körkort och bil är en del av ungdomars självständighet och oberoende. Allt för många ungdomar med funktionshinder står utanför arbetsmarknaden där körkort och bil många gånger är ett villkor för att kunna delta i arbetslivet och klara sin försörjning. Detta skulle även bidra till ett minskat utanförskap.

Syftet med förstudieprojektet är att få kunskap om anledningen till att funktionshindrade ungdomar inte tar körkort i samma utsträckning som tidigare.

Beroende på resultatet av förstudien är avsikten att arbeta vidare i ett större, mer övergripande projekt med olika samarbetspartners som berörs. Detta för att uppnå målet att funktionshindrade ungdomar bland annat ska komma ut på arbetsmarknaden och i större grad vara självständiga och oberoende.

Genomförande

För att få kunskap om varför funktionshindrade ungdomar inte tar körkort i samma utsträckning som tidigare, har olika intervjuer med funktionshindrade ungdomar och trafikskolor genomförts.

Frågeställningar

- Vill de funktionshindrade ungdomarna ta körkort och skaffa sig bil eller är man nöjd med de transportsätt man har idag?
- Är det en ekonomisk fråga att dessa ungdomar inte tar körkort och har bil i samma utsträckning som tidigare?
- Känner ungdomarna till vilka möjligheter till hjälp som finns, t ex bilstöd?
- Är den hjälp som finns idag tillräcklig för att dessa ungdomar ska kunna ta körkort och skaffa sig bil?
- Vilka hinder upplever ungdomarna att det finns för att kunna ta körkort och skaffa sig bil?
- Vilken hjälp kan de funktionshindrade ungdomarna få genom trafikskolorna idag?

Målgrupp

Funktionshindrade ungdomar:

218 st funktionshindrade ungdomar i åldern 15-25 år har svarat, varav 48 st genom telefonintervjuer och 170 st genom enkäter. Medelåldern är 19 år, de flesta (65 %) av de svarande är mellan 17 och 20 år. Fördelningen mellan män och kvinnor är 112 st män resp 106 st kvinnor och svaren skiljer sig inte nämnvärt åt oavsett kön.

De funktionshinder som många har uppgivit att de har är ryggmärgsskador, CP-skador av olika grader, MS eller andra muskelsjukdomar. Andra funktionshinder som förekommer är amputationer, balanssvårigheter, polio, whiplashskador, epilepsi och Aspergers syndrom.

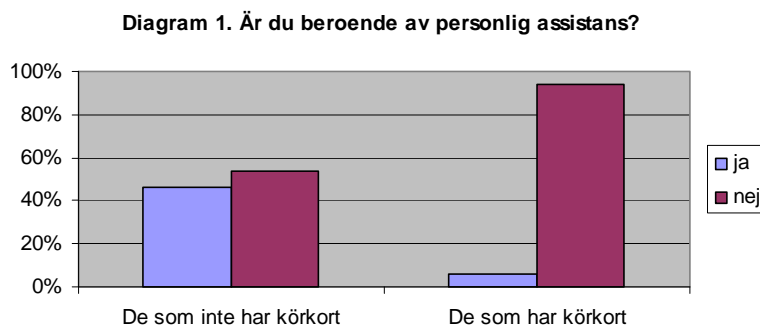
Trafikskolor:

22 st trafikskolor har telefonintervjuats. De är belägna i de större städerna i Sverige och har 2-15 st anställda. Varje körskola utbildar årligen mellan 80-1500 st elever som tar B-körkort. De flesta utbildar mellan 200-600 st vilket gör ett snitt på ca 400 st.

Resultat av intervjuer/enkäter funktionshindrade ungdomar

Av de 218 st funktionshindrade ungdomar som svarat har 32 st körkort och en uppdelning har gjorts mellan vilka som har respektive inte har körkort.

På frågan om man är beroende av personlig assistans uppger ca hälften (46 %) av de som inte har körkort att de är beroende av personliga assistenter. Endast 6 % av de tillfrågade som har körkort uppger att de är beroende av personliga assistenter.

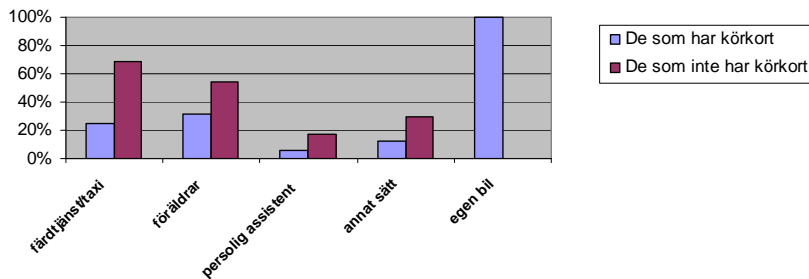

När det gäller transporter kunde flera alternativ väljas. Av de som inte har körkort uppger merparten, 69%, att de åker färdtjänst/taxi, 54 % att de får skjuts av föräldrar, 17 % att de får skjuts av personliga assistenter och 30 % på annat sätt (t ex kollektivtrafik). De som har körkort åker till största del med egen bil, några använder även färdtjänst/taxi och får skjuts av föräldrar.

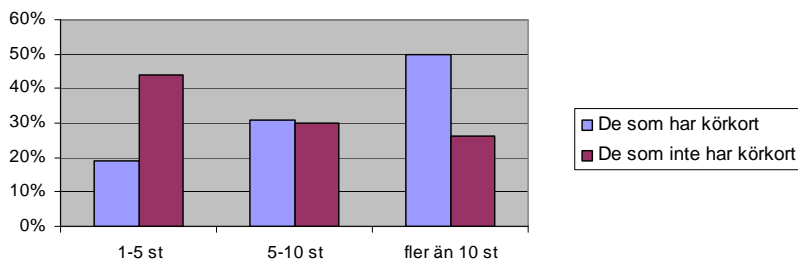
Branschföreningen Svensk Fordonsanpassning

Diagram 2. Hur transporterar du dig idag?

Av de tillfrågade som inte har körkort gör 44 % 1-5 st resor i veckan, 30 % gör 6-10 st resor och 26 % gör fler än 10 st resor. De som har körkort gör fler antal resor, 19 % gör 1-5 st resor i veckan, 31 % gör 6-10 st resor och 50 % gör fler än 10 st resor.

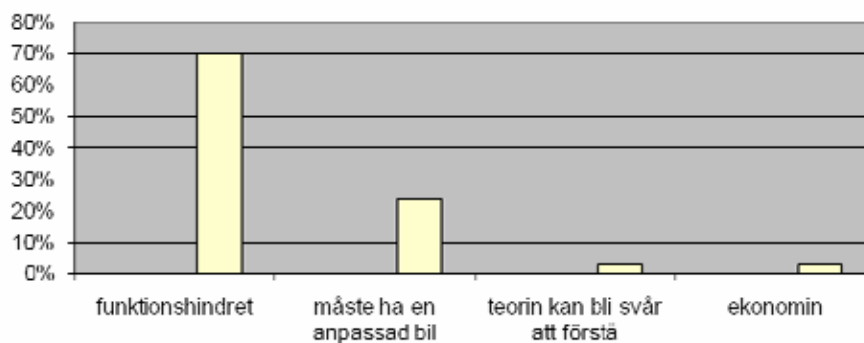
Diagram 3. Hur många resor gör du i veckan?

På frågan om man vill ta körkort svarar 83 % att man vill ta körkort varav 66% planerar för att göra det inom de närmaste åren. 4% vet inte om de vill ta körkort och 13% vill inte. Några anledningar som nämns till att man inte vill ta körkort är; att det är dyrt och färdtjänst är billigare, man är nöjd med de färdstätt man har, man har testat och vet att man inte klarar av att ta körkort eller så tror man att man inte klarar av det.

På frågan om man tror att det finns några hinder för att ta körkort svarar 39 % ja, 59 % nej och 2% vet inte. De hinder som nämns är det egna funktionshindret; bland annat att man har dålig syn, svaga muskler eller dålig reaktionsförmåga. Flera nämner också att ett hinder är, att de måste ha en anpassad bil och att det är svårt att hitta trafikskolor som har tillgång till anpassade bilar.

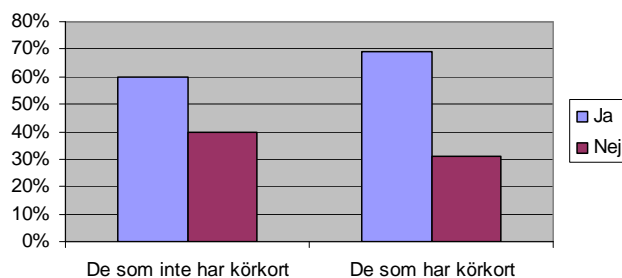
Diagram 4. Vilka hinder tror du finns för dig att ta körkort?

På frågan om man vet om det finns möjlighet att söka något bidrag när det gäller att ta körkort, köpa en bil och anpassa en bil, svarar 60 % av dem som inte har körkort ja. Av dessa har 30 % fått informationen i skolan. Av de 40 % som svarat nej vill merparten (78 %) ha information. Av de som redan har körkort vet 69 % att det finns möjlighet att söka bidrag, varav 25 % har fått informationen i skolan. Av dem som inte vet om denna möjlighet vill hälften (50 %) ha information.

Diagram 5. Vet du om det finns möjlighet att söka något bidrag för bilstöd, körkort och anpassning av bil?

54 % av de tillfrågade som inte har körkort vet inte vilken typ av hjälpmedel det finns, som t ex olika anpassningar av bilutrustning. 65 % vet heller inte om det finns någon trafikskola som kan hjälpa funktionshindrade att ta körkort.

75 % av de tillfrågade som har körkort vet inte vilken typ av hjälpmedel det finns, som t ex olika anpassningar av bilutrustning. 75 % vet heller inte om det finns någon trafikskola som kan hjälpa funktionshindrade att ta körkort.

Diagram 6. Vet du vilka hjälpmedel som finns, t ex en bil med anpassad utrustning?

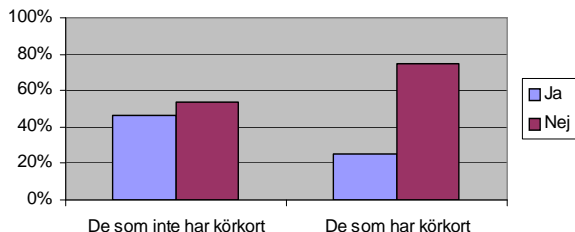
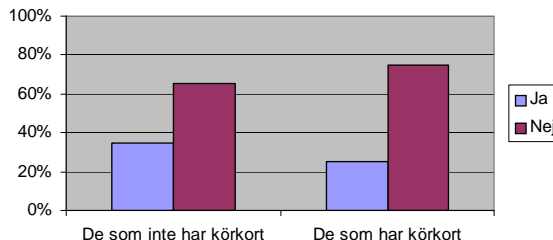

Diagram 7. Vet du om det finns någon trafikskola som kan hjälpa dig?

Av dem som inte har körkort tror 94 % att man lättare skulle få arbete om man har bil/körkort och 84 % vill ha körkortsteori i gymnasieskolan. Av dem som har körkort tror 84 % att man lättare skulle få arbete om man har bil/körkort och samtliga vill ha körkortsteori i skolan.

Diagram 8. Tror du att du lättare skulle få jobb om du har bil/körkort?

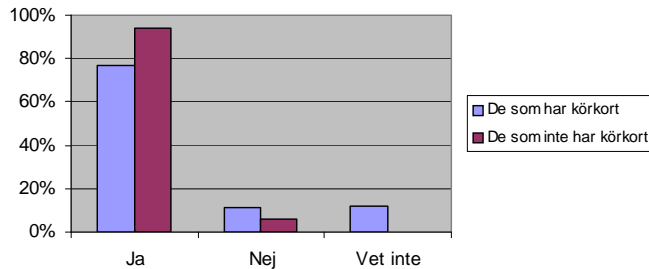
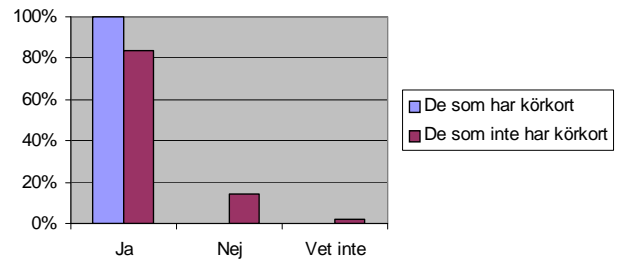

Diagram 9. Skulle du vilja att det fanns möjlighet att lära sig körkortsteori i gymnasieskolan?

Resultat av intervjuer med körskolor

77 % svarar att de har möjlighet att ta emot funktionshindrade och utbilda dem på sina trafikskolor. 2 st kan ta emot alla, 15 st kan ta emot en viss del beroende på funktionshinder och 5 st kan inte ta emot alls. Anledningen till att trafikskolorna inte kan ta emot alla funktionshindrade, är att de inte har tillgång till anpassade bilar och det är i sin tur är en kostnadsfråga. 77 % uppger att de har bilar med automatiskt växellåda.

Diagram 10. Kan ni ta emot funktionshindrade på er trafikskola?

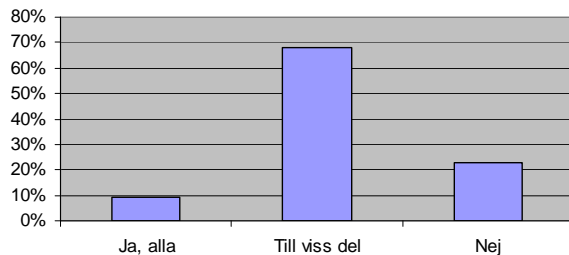
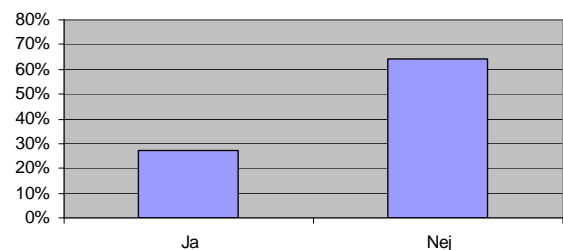

Diagram 11. Är lokalema på er trafikskola/internat anpassade för funktionshindrade?

86 % svarar att de är intresserade att ta emot funktionshindrade om de hade haft tillgång till rätt utrustning och blev utbildade på den. 77 % uppger att de kan tänka sig att samarbeta med bilanpassningsföretag. 64 % av trafikskolorna har intensivutbildning och tillgång till internat, endast 43 % av dessa trafikskolors lokaler är anpassade för funktionshindrade.

På frågan varför färre funktionshindrade tar körkort tror 60 % att det beror på ekonomi eller tillgänglighet. Även orsaker som att det är svårare att ta körkort idag än tidigare och att funktionshindrade har svårare att få tillstånd nämns. 86 % tror att det finns en marknad för körskolor för funktionshindrade.

Utvärdering och slutsatser

De ungdomar som har bil och körkort använder sig i mindre utsträckning av färdtjänst/taxi, föräldrar och personlig assistans än de som inte har körkort och bil. De ungdomar som har bil och körkort gör också betydligt fler resor. De flesta av de tillfrågade vill ta körkort men nästan hälften tror att det finns vissa hinder för det. De hinder som nämns är framförallt det egna funktionshindret och att de måste ha en anpassad bil. Många vet heller inte vilka hjälpmedel som finns t ex anpassning av bil, de vet heller inte om någon körskola kan hjälpa dem med att ta körkort. Nästan hälften känner inte till att det finns bidrag att söka och många av dem vill ha information. Det är inte säkert att ungdomarna skulle se det egna funktionshindret som ett hinder för att ta körkort och ha en egen bil om de kände till att de kan söka bilstöd och om de kände till vilka möjligheter till bilanpassningar som finns.

Nästan samtliga tror att de lättare skulle få arbete om de hade körkort och bil och de flesta vill ha körkortsteori i gymnasieskolan.

Av trafikskolorna är det få som kan ta emot alla funktionshindrade. 64 % av trafikskolorna har intensivutbildning/internat men det är inte ens hälften av dessa som är anpassade för funktionshindrade. De flesta trafikskolor är intresserade av att ta emot funktionshindrade om de får tillgång till rätt utrustning och de kan tänka sig att samarbeta med bilanpassningsföretag.

Flera ungdomar nämner ekonomin som ett hinder för att ta körkort, även trafikskolorna nämner att det kan vara en anledning. Enligt trafikskolorna har det dessutom blivit svårare och dyrare att ta körkort. Flera föräldrar till funktionshindrade ungdomar berättar att det kostar mycket pengar idag att ta körkort och att köpa bil även om man får bilstöd till bil och anpassning.

Idag kan funktionshindrade söka bilstöd från Försäkringskassan. Bilstödet innefattar bidrag till körkort, grund/anskaffningsbidrag till bil och bidrag till anpassning av bil. Enligt Försäkringskassan har bidraget till körkort endast utgjort en liten del av det totala bilstödet och de senaste fem åren har utbetalda bidrag minskat från 412 000 kr till att bli nästan obefintliga.

Statistik från Försäkringskassan över totalt utbetalda bilstöd och bidrag till körkort

År	Bilstöd totalt	Varav bidrag till körkort	
2005	347 000 000	412 000	0,12%
2006	259 000 000	354 000	0,14%
2007	244 000 000	116 000	0,05%
2008	202 000 000	80 000	0,04%
2009	221 000 000	3 000	< 0,01%

Branschföreningen Svensk Fordonsanpassning

Att endast en väldigt liten del av det totala bilstödet gått till bidrag för körkort beror enligt Försäkringskassan på att reglerna för att ansöka om bidrag till körkort är utformade med så höga krav att nästan ingen kan söka och av dem som ändå söker får de flesta inte bidraget beviljat.

De förutsättningar som finns idag för bilstöd är inte tillräckliga för att de funktionshindrade ungdomarna ska kunna ta körkort och skaffa sig bil. För att underlätta för den här gruppen att ta körkort skulle reglerna för att ansöka om bidrag till körkort behöva omarbetas. Många efterlyser också mer information om bilstöd och om vilka möjligheter till bilanpassningar som finns.

Tidigare kunde funktionshindrade få bidrag till körkort av Länsarbetsnämnden via arbetsförmedlingen om de var arbetslösa.

Trafikskolornas förutsättningar kunde förbättras. De är öppna för samarbete med andra aktörer och intresserade att ta emot funktionshindrade om de har rätt förutsättningar. Många behöver anpassa sina trafikskolors lokaler/internat för funktionshindrade och många av de funktionshindrade ungdomarna behöver en anpassad bil redan i trafikskolan. Trafikskolorna tror att en marknad finns.

Nästan alla funktionshindrade ungdomar vill ta körkort och skaffa sig bil, många vittnar om att det har väldigt stor betydelse när det gäller deras oberoende och självständighet i vardagslivet och att det är både en möjlighet och en förutsättning för att kunna skaffa sig ett arbete.

Hedemora 2010-04-16
Hedemora Anpassning AB

Rickard Undevik

Ann Lund